

Primljeno: 11-04-2024			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
01,02	- 02 -	851	/24

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo civilnih poslova

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство цивилних послова

Ministry of Civil Affairs

Broj: 09-33-4-1680/23
Sarajevo, 02.04.2024. godine

Bosna i Hercegovina
Republika Srpska
Ministarstvo prosvjete i kulture
Republike Srpske
Trg Republike Srpske br. 1
78 000 Banja Luka
mp@mp.vladars.rs

Bosna i Hercegovina
Republika Srpska
Narodna skupština Republike Srpske
Vuka Karadžića br.2
78 000 Banja Luka
pisarnica@narodnaskupstinars.net

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture
i sporta Unsko-sanskog kantona
Mehmedalije Maka Dizdara bb
77 000 Bihać
kabinet@skupstinausk.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Unsko-sanskog kantona
Alije Đerzeleza br. 2
77 000 Bihać
obrazovanje@vladausk.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i
športa Posavskog kantona
Jug I bb
76 270 Orašje
prosvjeta@zp.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Posavskog kantona
Svete Ane br.49
76 233 Domaljevac
strucna.sluzba@skupstinazp.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta
Tuzlanskog kantona
Muhameda Hevajia Uskufija br.1
75 000 Tuzla
mon@tk.kim.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Tuzlanskog kantona
Rose Hadživuković br. 1
75 000 Tuzla
skupstinatk@bih.net.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i
sport Zeničko-dobojskog kantona
Zmaja od Bosne bb
72 000 Zenica
min.obrazovanje@zdk.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Zeničko-dobojskog
kantona
Kučukovići br. 2
72 000 Zenica
skupstina@zdk.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku,
kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona
Goražde
1. Slavne višegradske brigade br. 2a
73 000 Goražde
obrazovanje@bpkg.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih
kulture i sporta Srednjobosanskog kantona
Stanična br. 43
72 270 Travnik
minobsbk@bih.net.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i
sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona
Stjepana Radića br. 3
88 000 Mostar
monkshnk@tel.net.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i
športa Zapadnohercegovačkog kantona
Stjepana Radića br. 37 b
88 220 Široki Brijeg
info@mozkszzh.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo odgoja i obrazovanja
Kantona Sarajevo
Reisa Džemaludina Čauševića br. 1
71 000 Sarajevo
info@mon.ks.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo, znanosti, prosvjete, kulture i
športa Kantona 10
Stjepana II. Kotromanića bb
88 101 Livno
mzpk@vladahbz.com

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Bosansko-podrinjskog
kantona Goražde
Maršala Tita br.13
73 000 Goražde
info@bpkg.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Srednjobosanskog
kantona
Aleja Konzula bb
72 270 Travnik
skupstina@sbk-ksb.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Hercegovačko -
-neretvanskog kantona
Jakova Baruha Španca br. 2
88 000 Mostar
info@skupstina-hnz-k.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Zapadnohercegovačkog
kantona
Stjepana Radića 37 b
88 220 Široki Brijeg
info@skupstina-zzh.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Kantona Sarajevo
Reisa Džemaludina Čauševića br. 1
71 000 Sarajevo
predsjedavajuci@skupstina.ks.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Skupština Kantona 10
Kralja Zvonimira bb
80 240 Tomislavgrad
info@skupstinahbz.com

Bosna i Hercegovina
Brčko Distrikt BiH
Odjeljenje za obrazovanje u Vladi Brčko
Distrikta BiH
Bulevar mira br. 1
76 100 Brčko Distrikt BiH
obrazovanje@bdcentral.net

Bosna i Hercegovina
Brčko Distrikt BiH
Skupština Brčko Distrikta BiH
Mladena Maglova br. 2
76 100 Brčko Distrikt BiH
info@skupstinabd.ba

Bosna i Hercegovina
Agencija za predškolsko,
osnovno i srednje obrazovanje
Kneza Domagoja bb
88 000 Mostar
info@aposo.gov.ba

PREDMET: Informacija o provođenju Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu, *dostavlja se*
Poštovani,

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici održanoj 26.02.2024. godine, usvojilo je Informaciju o provođenju Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini, za 2022. godinu, te s tim u vezi zaključilo kao u Zaključku broj: 05-07-1-425-13/24, od 26.02.2024. godine, tačka 1.

U prilogu dostavljamo predmetnu Informaciju, kao i usvojeni Zaključak na znanje i nadležno postupanje.

Mole se nadležne obrazovne vlasti i Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje da na osnovu tačke 1. alineja 4) predmetnog Zaključka Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine dostave informacije o efektima primjene Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 63/08), s obzirom na protok vremena i svrhe od trenutka donošenja istog do danas.

Potraživane informacije je potrebno dostaviti najkasnije do 30.04.2024. godine, na adresu Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine putem pošte i u elektronskoj formi na e-mail: lutvo.mahmutovic@mcp.gov.ba

S poštovanjem,

MINISTRICA

dr. sc. Dubravka Bošnjak

Prilog:

1. Informacija o provođenju Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u BiH za 2022. godinu, (18 strana).
2. Obavijest o zaključku Vijeća ministara BiH, broj: 05-07-1-425-13/24, od 25.03.2024. godine.
3. Zaključak Vijeća ministara BiH, broj:05-07-1-425-13/24, od 26.02.2024. godine.

Dostavljeno:

1. Naslovu;
2. a/a

**BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA**

**INFORMACIJA O PROVOĐENJU OKVIRNOG ZAKONA
O SREDNJEM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2022. GODINU**

Septembar, 2023. godina

I UVOD

Prema Programu rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine ima obavezu informisati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o provođenju Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Okvirni zakon), te je u tu svrhu i sačinjena ova Informacija.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je na sjednici Zastupničkog doma, održanoj 4.6. 2008. godine, i na sjednici Doma naroda, održanoj 23.7.2008. godine, usvojila Okvirni zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini. Zakon je objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj: 63/08, a stupio je na snagu 13.8.2008. godine.

S ciljem reforme srednjeg stručnog obrazovanja i obuke ovaj zakon utvrđuje principe organizacije srednjeg stručnog obrazovanja i obuke, nastavnih planova i programa, standarde ocjenjivanja i ispita, pitanja autonomije škola, osnove upravljanja i finansiranja i drugih pitanja značajnih za rad i razvoj srednjeg stručnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini.

Iz člana 23. stav (1) Okvirnog zakona koji glasi: “nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine“, proizilazi obaveza izvještavanja.

U svrhu izrade predmetne Informacije, sačinjena je lista pitanja sa fokusom promovisanja trogodišnjih zanatskih zanimanja i potreba tržišta rada, koja je dostavljena svim nadležnim obrazovnim vlastima u Bosni i Hercegovini i Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: APOSO), na osnovu kojih su nam dostavili tražene informacije, o preduzetim aktivnostima shodno odredbama predmetnog Okvirnog zakona u proteklih godinu dana.

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je prikupilo i analiziralo informacije koje su dostavile nadležne obrazovne vlasti i APOSO.

Predmetna Informacija u kojoj su predočeni stanje i dinamika u realizaciji aktivnosti o provođenju Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini sačinjena je na osnovu pristiglih odgovora od strane nadležnih obrazovnih vlasti i APOSO.

I PREGLED PROVOĐENJA OKVIRNOG ZAKONA O SREDNJEM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Provođenje Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini

1.1. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske

Prema navodima Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske Narodna skupština Republike Srpske u 2008. godini usvojila je vlastiti Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju kojim je regulisana i oblast srednjeg stručnog obrazovanja („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 74/08).

Istaknuli su da je Narodna skupština Republike Srpske usvojila i važeći Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju koji reguliše sva pitanja koja se odnose na nivo obrazovanja u srednjim školama u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 41/18, 35/20 i 92/20). Odredbe ovog Zakona, kao i svih zakona Republike Srpske koji se odnose na obrazovanje, su usklađene sa propisima Evropske unije, te smatraju da su odredbe Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini iz 2008. godine prevaziđene. Također su naveli da nakon donošenja zakona u oblasti obrazovanja od strane nadležnih obrazovnih vlasti postojanje Okvirnog zakona na nivou Bosne i Hercegovine gubi smisao.

U skladu sa navedenim, a vodeći računa o ustavnim nadležnostima u oblasti obrazovanja, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske je informisalo da je u obavezi da o provođenju Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Republici Srpskoj izvještava Vladu i Narodnu skupštinu Republike Srpske.

Drugi informacija i podataka nije bilo iz Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske.

1.2. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona

U odgovoru koji smo dobili od Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko – sanskog kantona informisali su nas da je Zakon o srednjem obrazovanju koji reguliše i srednje stručno obrazovanje u Unsko – sanskom kantonu donesen 2012. godine, kao i izmjene i dopune Zakona o srednjem obrazovanju u 2019/20. godini („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 17/12, 12/19 i 15/20), usklađen sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci Bosne i Hercegovine.

Srednje stručno obrazovanje i obuka su integralni dio obrazovnog sistema u kantonu koji osigurava sticanje vještina i znanja iz određenih zanimanja i osnov kontinuirane obuke s ciljem aktivnog uključivanja u proces rada ili nastavka daljeg školovanja. Srednje stručno obrazovanje i obuka podrazumijevaju različite vrste i oblike obrazovanja i odgoja. U školama za stručno obrazovanje i obuku polaznici koji ispunjavaju odgovarajuće uslove, lica koja su stekla srednje stručno obrazovanje i imaju najmanje dvije godine radnog iskustva, mogu se vanredno obrazovati za V stepen za sticanje stručnog zvanja majstora, specijaliste, instruktora i poslovođe.

Nastavni planovi i programi koji se koriste na području Unsko-sanskog kantona su modularni¹ i zasnovani su na ishodima učenja za gotovo 80% zanimanja. Stalna je praksa uključivanja poslodavaca i visokoškolskih ustanova prilikom izrade nastavnih planova i programa. Na taj način direktno je pružena mogućnost privrednicima da učestvuju u kreiranju upisne politike, kako bi upisi u srednje stručne škole bili usklađeni sa stvarnim potrebama tržišta rada. Predstavnici Ministarstva smatraju da je na ovaj način poboljšana saradnja s tržištem rada, u smislu poštivanja njihovih potreba, na način da se konstantno odvijaju sastanci sa predstavnicima privrednih društava i sa Privrednim komorama.

S ciljem unapređenja kvaliteta obrazovanja ovo Ministarstvo je kroz različite projekte i obuke promovisalo razvoj preduzetničkih i digitalnih kompetencija, smatrajući ih veoma bitnim. Ministarstvo je u prethodnom periodu organizovalo niz edukacija s ciljem razvijanja digitalnih kompetencija kod nastavnog osoblja, a naročito nakon pandemije izazvane korona virusom (Covid-19), gdje su te vještine posebno došle do izražaja. Digitalna kompetencija uključuje sigurnu i odgovornu upotrebu digitalnih tehnologija i njihovo korištenje za učenje, rad i učešće u društvu.

Praktična nastava u srednjim stručnim školama na području Unsko-sanskog kantona organizuje se u školskim radionicama, kao i kod privrednih subjekata gdje za to postoje mogućnosti. Na osnovu važećih pravilnika o redovnoj i ferijalnoj praktičnoj nastavi, intenzivno se radi na uspostavljanju sistema praktične nastave sa elementima dualnog obrazovanja², međutim tu je neophodna veća podrška zakonodavne vlasti i privrede na način da se osiguraju naknade i poticaj učenicima koji obavljaju praktičnu nastavu u privredi, ali s druge strane da se privrednicima osiguraju dodatni benefiti ukoliko realizuju praktičnu nastavu za učenike stručnih škola. S tim u vezi, organizovane su obuke za 64 mentora praktične nastave s ciljem da se osiguraju potrebne kompetencije mentorima kako bi mogli biti aktivni sudionici u vrednovanju prakse i učešću u ocjenjivanju učenika koji izvode praktičnu nastavu u privredi.

¹ Modularni nastavni planovi i programi su nastavni planovi i programi razvijeni na osnovu reformskih programa srednjeg stručnog obrazovanja primjenom modularne metodologije.

Modul je zaokružena cjelina, nezavisni, ali koherentni i samostojeći skup ishoda učenja, u sklopu šireg predmeta ili sam, sa jasno definisanim sadržajem i unaprijed određenom metodologijom i standardima ocjenjivanja.

² Dualni model stručnog obrazovanja je sistem edukacije u kojem učenici stručnih škola pohađaju dio nastave redovno u školi, dok ostatak vremena provode na stručnoj praksi koja se odvija u različitim preduzećima.

U saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona prate se podaci o broju zaposlenih učenika nakon završetka srednje stručne škole, kao i broj osoba koje upisuju obuku u Centru za stručno osposobljavanje i edukaciju radi prekvalifikacije. Eksterna matura se ne sprovodi u stručnim školama na području Unsko-sanskog kantona.

1.3. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona

Zakon o srednjem obrazovanju Posavskog kantona usklađen je sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini. Obzirom da je reforma obrazovanja zahtijevala i stalne izmjene i dopune postojeće legislative u 2019. godini objavljen je prečišćen tekst Zakona o srednjem obrazovanju („Narodne novine Posavskog kantona“, broj: 12/19) koji je također dopunjen („Narodne novine Posavskog kantona“, broj: 18/21 i 11/22).

Svake godine Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona organizuje i koordinira sastancima na kojim učestvuju predstavnici srednjih škola, poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje, te se njihove preporuke uzimaju u obzir za upisnu politiku. Ministarstvo vrši stalnu promociju trogodišnjih zanimanja u skladu sa potrebama tržišta rada odnosno na osnovu potreba kojih iskažu privredna komora ili Zavod za zapošljavanje za određenu struku ili deficitarna zanimanja. U skladu sa potrebama privrede, odnosno poslodavaca s područja Posavskog kantona, nastoji se upisati i obrazovati dovoljan broj učenika za nova zanimanja. Iz Ministarstva navode da profesionalnu orijentaciju redovno provode u osnovnim školama i prema Pedagoškim standardima za osnovno obrazovanje i ista ulazi u strukturu poslova i radnih zadataka stručnog saradnika pedagoga/psihologa („Narodne novine Posavskog kantona“, broj: 8/20, 11/20 i 14/21).

U školskoj 2020/21. godini uvedeno je novo zanimanje CNC operater, III stepen obrazovanja, a u školskoj 2022/23. godini zanimanje tehničar CNC tehnologije, IV stepen obrazovanja. Praktična nastava u ovim strukama odvija se i kod poslodavaca.

Praktična nastava na području Posavskog kantona se izvodi u skladu sa katalogom zanimanja u školskim učionicama, te praktični dio u radionicama stručnih škola i kod poslodavaca, zavisno od zahtjeva struke/zanimanja. Za učenike koji praktičnu nastavu obavljaju kod poslodavca, škole uplaćuju doprinose za PIO u skladu sa Zakonom o penzionom i invalidskom osiguranju („Službene novine FBiH“, broj: 13/18, 93/19, odluka US, 90/21 i 19/22). Planira se da Ministarstvo u narednim godinama, u skladu sa navedenim zakonom, osigura dovoljno sredstava kako bi mogli plaćati PIO doprinose za sve učenike bez obzira na mjesto obavljanja praktične nastave. Svi učenici koji izvode praktičnu nastavu kod poslodavaca primaju materijalnu naknadu u skladu sa ugovorom koji reguliše obrazovanje kod privrednih subjekata. Visinu materijalne naknade određuju poslodavci.

Napredak u saradnji s preduzetnicima postignut je za zanimanja iz područja elektrotehnike i mašinstva s obzirom da su zanimanja iz ovih područja uglavnom upisana u skladu sa njihovim iskazanim potrebama. U 2022. godini u organizaciji Ministarstva i uz finansijsku pomoć fondacije Helvetas-Moja budućnost, provodila se obuka mentora praktične nastave (osoba iz preduzeća). S ovakvim obukama nastoji se približiti učenju zasnovanom na radu, odnosno dualnom principu obrazovanja, u cilju sticanja stručnih kompetencija.

Prema analizama podataka koje Ministarstvo redovno provodi, 80,15% učenika koji pohađaju srednje škole u Posavskom kantonu upisano je u stručne programe. Od ukupnog broja stručnih programa, 66,67% nastavnih planova i programa razvijeno je u skladu sa modularnom metodologijom s obzirom da isto nije predviđeno implementiranim propisima koji se odnose na ovu oblast.

1.4. Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona

U odgovoru koji smo dobili iz Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona informisali su nas da je Zakon o srednjem stručnom obrazovanju i odgoju-prečišćeni tekst ("Službene novine TK", broj: 10/20, 11/20, 8/21, 11/21, 5/22, 10/22, 11/22, 9/23 i 12/23), u najvećem mogućem dijelu usklađen sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini.

U cilju unaprjeđenja upisne politike, i poticanja učenika za upise u srednje stručne škole, odnosno deficitarna zanimanja, Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona je organizovalo medijsku kampanju, u saradnji sa RTV Tuzlanskog kantona, kako bi se promovisala deficitarna zanimanja koja su potrebna na tržištu rada. Pojedini poslodavci stipendiraju učenike za određena zanimanja, koji obavljaju praktičnu nastavu kod tog poslodavca, dok za druga deficitarna zanimanja stipendije uglavnom osigurava Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona.

Komunikacija između obrazovnih vlasti i predstavnika poslodavaca se ostvaruje kroz rad tripartitnog savjetodavnog vijeća³, i uveliko se uvažavaju stavovi privrednika koji razmatraju i predlažu upisne kvote za deficitarna zanimanja u skladu sa potrebama tržišta rada.

Praktična nastava se odvija kod poslodavaca i u školskim radionicama koje imaju adekvatne uslove za tu namjenu, a Ministarstvo osigurava zdravstvenu zaštitu i penziono i invalidsko osiguranje za sve učenike koji obavljaju praksu kod privrednih subjekata. U saradnji sa poslodavcima u pripremi je Pravilnik o obavljanju praktične nastave, a jedan segment u Pravilniku će urediti i oblast vrednovanja prakse koja se odvija kod preduzetnika.

³ Prema Okvirnom zakonu o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini, tripartitna vijeća se osnivaju s ciljem osiguranja veze između srednjeg stručnog obrazovanja i obuke i tržišta rada, na nivou entiteta, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a u čiji sastav se uključuju predstavnici poslodavaca, sindikata i nadležnih obrazovnih vlasti.

Iz Ministarstva obrazovanja i nauke navode da je na području Tuzlanskog kantona zastupljenost modularnih nastavnih planova i programa veća od 60% s tim da Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona priprema modernizirane nastavne planove i programe za srednje stručne škole.

Eksternu maturu polažu učenici gimnazija i četverogodišnjih srednjih tehničkih škola. Eksterna matura se provodi na osnovu Pravilnika o polaganju maturalnog ispita u gimnaziji, tehničkoj i umjetničkoj srednjoj školi naveli su iz Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona.

1.5. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko - dobojskog kantona

Prema dostavljenim informacijama, zakoni koji se odnose na srednje stručno obrazovanje i obuku a koji su u nadležnosti Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, kao što su Zakon o srednjoj školi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 9/17) i Zakon o obrazovanju odraslih („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 5/14 i 13/18) usklađeni su sa odredbama Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci Bosne i Hercegovine.

Pravilnikom o utvrđivanju uslova za izvođenje praktične nastave izvan škola („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 3/19), Pravilnikom o izvođenju ferijalne prakse u tehničkim stručnim i drugim srodnim školama („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 3/19), kao i drugim podzakonskim aktima regulisani su i definisani segmenti i načini izvođenja praktične nastave u školama koje su na području Zeničko-dobojskog kantona, čime je regulisana realizacija praktične nastave kod privrednih subjekata.

Sva trogodišnja zanimanja, kao i druga zvanja/zanimanja, su promovisana na isti način kroz prezentacije, sajmove i „dane otvorenih vrata“ za karijernu orijentaciju u završnim razredima osnovnih škola, kao i srednjim školama na području Zeničko-dobojskog kantona. Nažalost i dalje je prisutan trend nezainteresovanosti za upise u srednje stručne škole trogodišnjih zanimanja.

Uspostavom Tripartitnog savjetodavnog vijeća i Savjetodavnog odbora za podršku uspostavljanju dualnog stručnog obrazovanja na području Zeničko-dobojskog kantona poboljšana je realizacija cjelokupnog nastavnog procesa i omogućeno aktivno učešće i saradnja sa predstavnicima tržišta rada kao i predstavnicima privrednog sektora u kreiranju edukativne i upisne politike.

Kako navode u informaciji, u Zeničko-dobojskom kantonu modularni nastavni planovi i programi su zastupljeni 100% u dvije škole, Mješovita srednja škola Tešanj i Mješovita srednja škola Zenica, dok u tri mješovite škole su obuhvaćena samo pojedina zanimanja/zvanja (frizer, poljoprivredni tehničar, tehničar za mehatroniku, keramičar-teraser, armirač-betonirac, monter suhe građe i zidar-tesar). Razvoj preduzetničkih, digitalnih kompetencija i vještina, kao i inovativnih tehnologija za podučavanje i učenje, u cilju poboljšanja obrazovanja kroz analizu i obradu podataka, je predviđen kroz realizaciju postojećih nastavnih planova i programa.

U skladu sa potrebama i prijedlozima dostavljenim od strane srednjih škola, uz konsultacije sa predstavnicima tržišta rada, kompanijama i privrednim komorama, u školskoj 2022/23. godini odobreni su nastavni planovi i programi za nova stručna zvanja/zanimanja: mašinski tehničar za kompjutersko konstruisanje, hemijski tehničar u farmaceutskoj proizvodnji i ekonomsko-informatički tehničar. Eksterna matura u srednjim stručnim školama na području Zeničko-dobojskog kantona se ne realizuje.

1.6. Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde

U podacima koje su nam dostavili iz Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde navode da na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde nije donesen poseban Zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci, ali da se u postojećem Zakonu o srednjem obrazovanju i odgoju („Službene novine BPK-a Goražde“ broj: 10/11, 05/16 i 09/20) nalazi poseban dio koji se odnosi na srednje stručno obrazovanje, te je usklađen sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci Bosne i Hercegovine.

Trogodišnja i četvorogodišnja zanimanja se promovišu podjednako. U sklopu posjeta određenih organizacija, dana otvorenih vrata, televizijskih promotivnih emisija i kroz službene stranice škola vrši se promocija zanimanja koja su atraktivna i koja su neophodna na tržištu rada. Uspostavom tripartitnog savjetodavnog vijeća ostvarena je bolja saradnja sa poslodavcima, privrednom komorom i predstavnicima Ministarstva, gdje se redovno održavaju sastanci, vrši usklađivanje i predlažu mjere koje doprinose u organizaciji školovanja stručnih deficitarnih zanimanja.

Praktična nastava organizirana je kroz teoretski dio koji se izvodi u učionicama, te praktični dio koji se izvodi u radionicama i kabinetima stručnih škola i kod privrednih subjekata. Izvođenje praktične nastave zasniva se na elementima dualnog obrazovanja. U svom odgovoru Ministarstvo navodi da raspolaže podacima koji ukazuju na povećanje izvođenja praktične nastave kod privrednih subjekata. Pravilnikom o organizaciji i izvođenju praktične nastave u školama srednjeg stručnog obrazovanja i kod privrednih subjekata regulisano je izvođenje praktične nastave („Službene novine BPK-a Goražde“, broj: 09/18, 01/20 i 04/22).

Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde se nalazi u fazi donošenja Pravilnika o internoj i eksternoj evaluaciji u osnovnim i srednjim školama. Eksterna matura se ne provodi u srednjim školama na području iz nadležnosti Ministarstva.

1.7. Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona

U odgovoru koji su nam dostavili iz Ministarstva obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona informisali su nas da je Zakon o srednjem stručnom obrazovanju pripremljen još 2018. godine ali nije usvojen, te da se sva pitanja stručnog obrazovanja u Srednjobosanskom kantonu rješavaju po postojećem Zakonu o srednjoj školi („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj: 11/01, 17/04 i 15/12).

Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona kontinuirano saraduje sa kantonalnim Zavodom za zapošljavanje, prikuplja informacije o potrebama tržišta rada i svake godine zajednički provode aktivnosti oko upisne politike u srednje škole te se promovisanje srednjih stručnih škola vrši u skladu s redovnom saradnjom sa kantonalnim zavodom za zapošljavanje. Pored svih promotivnih aktivnosti, koje ministarstvo preduzima, broj učenika u srednjim stručnim školama za zanimanja III stepena uglavnom stagnira.

Praktična nastava je organizovana na način da se jednim dijelom odvija u samim školama-školskim radionicama, kod privrednih subjekata i djelimično kroz ferijalnu praksu. Stipendiranje učenika usaglašeno je i realizuje se za zvanje šumarski tehničar od strane Šumskoprivrednog društva „Srednjobosanske šume d.o.o“ Donji Vakuf.

Iz Ministarstva obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta izdvojili su da je jedna od značajnijih aktivnosti koje su uradili u školskoj 2022/2023. godini to što su na osnovu dokumentacije ministarstva, te važećih nastavnih planova i programa napravili „Popis nastavnih planova srednjih tehničkih i stručnih škola“ za sva zvanja/zanimanja u srednjim tehničkim i stručnim školama te gimnazijama, s prikazom opšteg obrazovnog i stručno-teorijskog dijela. Navedeni Popis nastavnih planova i programa predstavlja krajnji rezultat u procesu standardizacije opšteobrazovnih, stručno-teorijskih i praktičnih dijelova nastavnih planova i programa za srednje tehničke, stručne škole i gimnazije. Standardizacija nastavnih planova i programa je neophodan korak za proces digitalizacije obrazovanja u srednjim školama, naročito u pogledu funkcionisanja e-dnevnika, te razvijanja digitalnih kompetencija i boljem korištenju inovativne tehnologije.

Eksterna matura se ne provodi na području Srednjobosanskog kantona, te nije bilo aktivnosti u vezi s navedenim.

1.8. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona

Kako su nas obavijestili iz Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona, u informaciji o provođenju Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini, radna verzija Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci je završena i prosljeđena aktivima direktora srednjih škola na upoznavanje i davanje

sugestija i primjedbi kako bi zakon konačno i bio usvojen. Na osnovu usaglašenih sugestija i eventualnih primjedbi zakon će biti upućen u dalju proceduru.

U Hercegovačkom-neretvanskom kantonu nije formirano tripartitno savjetodavno vijeće jer je formiranje istog uslovljeno usvajanjem vlastitog Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci. Uslovi osnivanja, nadležnosti i način rada tripartitnog vijeća predviđeni su u radnoj verziji Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci.

Također, model učenja zasnovanom na radu, odnosno dualno obrazovanje još uvijek nije u primjeni u srednjim školama, a realizacija pomenutog modela predviđena je nakon usvajanja Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci.

Promociju stručnih zanimanja vrše škole u sklopu svojih vlastitih programa i u saradnji sa osnovnim školama. Broj učenika koji su upisani u trogodišnja stručna zanimanja pokazuje znatan pad svake školske godine. Iako se u završnim razredima osnovne škole provode programi karijerne orijentacije i informisanje o stručnim školama, zainteresovanost za upis u trogodišnja stručna zanimanja je dosta mali.

Praktična nastava na području Hercegovačkog-neretvanskog kantona realizuje se u školskim objektima koji su opremljeni za izvođenje praktične nastave i u privrednim organizacijama sa kojima škole imaju potpisan ugovor o saradnji, odnosno o izvođenju praktične nastave.

Saradnja stručnih škola i predstavnika tržišta rada do sada je bila povremena i kratkotrajna i nije uključivala zajedničku izradu nastavnih planova i programa zasnovanih na ishodima učenja.

U školskoj 2022/23. godini odobrena su sljedeća nova zanimanja: elektrotehničar računarske tehnike i automatike za programiranje i razvoj softvera, elektrotehničar računarske tehnike i automatike – SMART tehnologije, komercijalni tehničar, ekonomski tehničar digitalnog marketinga, ekonomist-digitalni marketing i prehrambeni tehničar – smjer kontrola kvaliteta hrane.

1.9. Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačkog kantona

U svom odgovoru Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačkog kantona obavijestilo nas je da je Zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci Zapadnohercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj: 22/13) usvojen 30.12.2013. godine i da je usaglašen sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini.

U toku 2022. godine saradnja Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa i poslodavaca je znatno unaprijeđena i postepeno se ta saradnja razvija u partnerstvo. Redovnim razgovorima s poslodavcima, školama, roditeljima, učenicima i svim drugim zainteresovanim stranama pripremaju se i unaprjeđuju nova zakonska i podzakonska rješenja, dogovaraju projekti i planira upisna politika sa uvođenjem novih zanimanja u predstojećim školskim godinama.

Na području Zapadnohercegovačkog kantona zastupljen je oblik učenja temeljenog na radu, dok su nastavni planovi i programi, u velikoj mjeri, temeljeni na sadržaju ne na ishodima učenja, i nisu modularni.

Praktična nastava se odvija u školskim radionicama i kod poslodavaca, s tim da su potrebna neophodna ulaganja u srednje stručne škole kako bi opremljenost kabineta za izvođenje praktične nastave bila modernizovana, te kako bi se mogao osigurati sistem osiguranja kvalitete.

1.10. Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo

Kako navode u odgovoru Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Zakon o srednjem obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 23/17, 30/19 i 33/21) usklađen je sa Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini, te se očekuje donošenje Zakona o dualnom obrazovanju u Kantonu Sarajevo u toku 2023. godine.

Reformski proces u kojem se trenutno nalaze stručne škole u Kantonu Sarajevo, a odnosi se na uvođenje dualnog sistema obrazovanja učenika u školama za srednje stručno obrazovanje i obuku predstavlja jednu od najznačajnijih reformi u obrazovanju u Kantonu Sarajevo.

Donošenjem Zakona o dualnom obrazovanju osnažit će se uloga Privredne komore Kantona Sarajevo, poslodavaca, odnosno poslovnih subjekata kod kojih će učenici imati priliku da uče u realnom radnom okruženju. Uvođenjem mentora prethodno certificiranih za rad sa učenicima doprinijet će povećanju kvaliteta učenja kroz rad, kao i povećanju broja sati praktične nastave kod poslovnih subjekata (predviđeno je da učenici II razreda imaju dva dana praktične nastave, tj. 12 sati, a učenici III i IV razreda po tri dana, tj. 18 sati u sedmici). Praktična nastava u srednjim školama za stručno obrazovanje i obuku izvodi se u skladu sa nastavnim planom i programom u školskim radionicama, laboratorijama, kabinetima, te se pod stručnim nadzorom srednje škole izvodi i kod privrednih subjekata.

U cilju promocije obrazovanja učenika za zanimanja III stepena, Ministarstvo kontinuirano svake školske godine objavljuje Javni poziv za dodjelu stipendija za deficitarna zanimanja učenicima koji upisuju I, II i III razred srednjih stručnih škola na području Kantona Sarajevo. Također, organizuje se manifestacija „Sajam srednjih škola“ na kojoj srednje škole imaju priliku da se predstave učenicima završnih razreda osnovnih škola i njihovim roditeljima, kako bi ih upoznali

sa karakteristikama srednjih škola, zanimanjima za koja se mogu obrazovati, saradnji sa poslodavcima i mogućnosti zapošljavanja nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja.

Ministarstvo pri kreiranju upisne politike u srednje stručne škole ima kontinuiranu saradnju sa Privrednom komorom Kantona Sarajevo i Udruženjem poslodavaca Kantona Sarajevo. Prilikom izrade Plana upisa učenika u srednje škole redovne konsultacije se obavljaju sa JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, Udruženjem poslodavaca Kantona Sarajevo i potrebama tržišta rada.

Ministarstvo prati i nastoji dostići ciljeve poboljšanja kvaliteta i važnosti srednjeg stručnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini, u skladu sa dokumentom „Poboljšanje kvaliteta i relevantnosti stručnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini - Na osnovu zaključaka iz Rige (2021-2030)“⁴, kojim je trasiran put razvoja srednjeg stručnog obrazovanja u Kantonu Sarajevo.

Nastavni planovi i programi srednjih stručnih škola su zasnovani na ishodima učenja. U Kantonu Sarajevo modularne nastavne planove i programe izvode u školama: JU Srednja škola za okoliš i drveni dizajn, JU Srednja škola poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti i JU Srednja ugostiteljsko-turistička škola. U skladu sa potrebama tržišta rada u Kantonu Sarajevo, u saradnji sa GIZ-om i USAID-om, u 2022. godini, donesen je novi Nastavni plan i program za zanimanja: kuhar – III stepen, obrađivač materijala na CNC mašinama – III stepen i mašinski tehničar za CNC tehnologiju – IV stepen.

Kroz nastavne planove i programe, učenici razvijaju preduzetničke kompetencije kao što su: razvoj kritičkog mišljenja i rješavanja problema, preduzimanje inicijative te sposobnost saradnje s drugim radi planiranja i realiziranja raznih školskih projekata. Kroz školske projekte učenici razvijaju kompetencije za strateško razmišljanje i rješavanje zadataka, samostalan i timski rad, te korištenje svih resursa za realizaciju projekta.

Obzirom da se zbog pandemije virusa COVID-19 nastava u svim školama Kantona Sarajevo izvodila u online formatu od marta 2020. godine, koristeći informatičku tehnologiju, nastavnici i učenici su razvijali i stalno unapređuju digitalne kompetencije kao što su: filtriranje podataka informacija i digitalnog sadržaja, upravljanje podacima, informacijama i digitalnim sadržajem, interakcija kroz digitalnu tehnologiju, razvijanje, dijeljenje i saradnja kroz digitalnu tehnologiju. Izrađen je model integracije preduzetničke i digitalne kompetencije u nastavne planove i programe osnovnih i srednjih škola u Bosni i Hercegovini kroz EU projekat „Obrazovanje za zapošljavanje“.

⁴ Prioriteti i aktivnosti definisani u ovom dokumentu usklađeni su Zaključcima iz Rige dogovorenih na nivou država članica EU. Cilj navedenih prioriteta je da do 2030. godine nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini postignu punu realizaciju Zaključaka iz Rige što će doprinijeti integraciji stručnog obrazovanja i obuke u tzv. Evropski prostor stručnog obrazovanja i obuke i ubrzati evropski put Bosne i Hercegovine. Dokument predstavlja okvir desetogodišnjeg djelovanja za sve institucije koje su, u skladu sa svojim nadležnostima, navedene kao nosioci aktivnosti za realizaciju definisanih prioriteta („Službeni glasnik BiH“, broj 15/21).

Škole u skladu s Pravilnikom o internoj evaluaciji znanja učenika osnovnih i srednjih škola i eksternoj procjeni znanja učenika osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 15/18 i 17/18), provode internu evaluaciju za sve nastavne predmete na način i u skladu sa kriterijima definisanim u navedenom Pravilniku. Eksterna matura u srednjim stručnim školama u Kantonu Sarajevo se ne realizuje.

1.11. Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa Kantona 10

Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa Kantona 10 izvijestilo nas je da je Zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci, u formi nacerta, upućen u skupštinsku proceduru ali još uvijek nije usvojen, te se osnivanje i rad ustanova srednjeg stručnog obrazovanja zasniva na Zakonu o srednjem obrazovanju („Službene novine HBŽ“, broj: 12/04 i 12/08) koji reguliše srednje obrazovanje u kantonu. Resorno ministarstvo planira da u narednom periodu ponovo pokrene i uputi u skupštinsku proceduru usvajanje Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci.

Na osnovu Zakona o srednjem obrazovanju, a na prijedlog srednjih škola, Ministarstvo kod donošenja odluke o upisu učenika u srednje škole nastoji dogovoriti i usaglasiti potrebe i zahtjeve tržišta rada sa upisnom politikom učenika u programe stručnog obrazovanja. Ministarstvo promoviše trogodišnja stručna zanimanja, na način da stručnim školama sugeriše da postoje realne potrebe tržišta rada za zanatskim zanimanjima, no uprkos tome nije povećan broj učenika upisanih u ove programe.

Stručne škole saraduju, izrađuju i realizuju obrazovne sadržaje sa predstavnicima lokalnog tržišta rada, te se na njihov zahtjev izrađuju posebni nastavni planovi i programi za profile zanimanja: ekonomist-poslovna informatika/bankarstvo, osiguranje i finansije, ekonomist-programer, web dizajner, elektromehaničar/instalater grijanja i klimatizacije i CNC programer. U odgovoru napominju da se modularni nastavni planovi i programi ne primjenjuju, ali je u ranijim godinama bilo dobre prakse u ugostiteljsko-turističkim i prehrambeno-biotehničkim obrazovnim programima.

Prema dostavljenim informacijama, izvođenje praktične nastave u školama, koje su u nadležnosti Ministarstva znanosti, prosvjete, kulture i športa, odvija se u školskim radionicama za praktičnu nastavu i u radnim prostorijama privrednih subjekata na osnovu sporazuma o saradnji, što se smatra kao jedan vid prednosti za učenike u kontekstu mogućeg zaposlenja po završetku obrazovanja.

II. PROVOĐENJE OKVIRNOG ZAKONA O SREDNJEM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI U BOSNI I HERCEGOVINI IZ NADLEŽNOSTI AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

U cilju stvaranja pretpostavki za implementaciju kvalifikacionog okvira Bosne i Hercegovine, a u skladu sa reformskim procesima u srednjem stručnom obrazovanju i obuci, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje kroz aktivnosti razvoja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija⁵ promoviše model diferenciranog razvoja kurikuluma⁶ orjentisanog na ishode učenja.

Agencija je u 2022. godini nastavila saradnju sa Mrežom centara srednjeg stručnog obrazovanja i obuke jugoistočne Evrope (EQET SEE VET Net). U okviru navedene mreže, prve komponente projekta u 2022. godini, APOSO je završila razvoj standarda zanimanja Agrotehničar za organsku i tradicionalnu proizvodnju i razvoj standarda zanimanja za Bravar, kako je i bilo planirano u 2022. godini.

U toku su i aktivnosti na razvoju standarda kvalifikacije Agrotehničar za organsku i tradicionalnu proizvodnju i standarda kvalifikacije Bravar.

Aktivnosti su realizovane sukcesivno na nivou Bosne i Hercegovine i kroz zajedničke aktivnosti na regionalnom nivou (Zapadni Balkan). Nakon toga je u Bosni i Hercegovini izrađen konačan prijedlog standarda zanimanja za Bravar i za Agrotehničar za organsku i tradicionalnu proizvodnju (predstavljen odboru APOSO 10.11.2022. godine).

APOSO od 2022. godine, kroz učešće u regionalnom projektu "Unapređenje kvaliteta obrazovanja i obuke u jugoistočnoj Evropi" učestvuje u izradi standarda i procedura za razvoj ljudskih resursa u oblasti eksterne evaluacije. Izrađen je i dokument Standard kompetencija za eksterne evaluatore koji je predstavljen stručnom odboru APOSO u 2022. godini.

U okviru redovnih aktivnosti na implementaciji ostalih odredbi Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci i Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, prikupljani su i analizirani osnovni pokazatelji o srednjim stručnim školama, učenicima i nastavnim planovima i programima. Na osnovu prikupljenih podataka o školama, učenicima i nastavnim planovima i programima u srednjem stručnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini za prethodne školske godine (dekada) u 2022. godini finaliziran je izvještaj "Modularni nastavni

⁵ Standard zanimanja sadrži kompetencije ključne za bavljenje određenom profesijom, a standard kvalifikacije ključne ishode učenja koje mora sadržavati svaki program koji vodi do te kvalifikacije.

⁶ Diferencirani kurikulum predstavlja unošenje izmjena (različitosti) unutar predmetnoga kurikuluma i kurikuluma međupredmetnih tema. U diferencirani kurikulum uključuju se svi daroviti učenici, a za pojedine se darovite učenike unutar diferenciranog kurikuluma izrađuje i poseban kurikulum. Kako bi se zadovoljile različite potrebe darovitih i zainteresovanih te posebno motivisanih učenika, određuje se i diferencirani kurikulum izvan redovne nastave koji uključuje oblike rada kao što su izborna nastava, dodatna nastava ili izvannastavne aktivnosti.

planovi i programi u srednjem stručnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini“ u periodu 2010 – 2021. Izvještaj daje pregled kretanja i promjena u primjeni modularnih nastavnih planova i programa u srednjem stručnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

APOSO kroz učešće u mnogobrojnim aktivnostima koje institucije i projekti EU provode u Bosni i Hercegovini (ETF, Forum, Torino proces) daje doprinos u ostvarivanju ciljeva i podršci odredbama Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini.

III PROVOĐENJE OKVIRNOG ZAKONA O SREDNJEM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE

1. Vlada Brčko distrikta – Odjeljenje za obrazovanje

Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na 15. vanrednoj sjednici održanoj 26. i 27. marta 2008. godine, usvojila je Zakon o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta“ broj: 10/08, 25/08), te je nastavljeno dalje usklađivanje zakonodavstva kroz izmjene i dopune Zakona o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 04/13, 20/20 i 24/20).

Planom zakonodavne aktivnosti Odjeljenja za obrazovanje Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine iz 2021. godine formirana je radna grupa za izradu vlastitog nacrtu Zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine. Dinamika realizacije donošenja navedenog zakona uslovljena je i usklađivanjem sa Izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih, čija procedura donošenja je u toku.

S ciljem osiguranja povezanosti srednjeg stručnog obrazovanja i obuke sa tržištem rada, članom 5. Zakona o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst, definisano je osnivanje tripartitnog savjetodavnog vijeća koje ima savjetodavnu ulogu između poslodavaca, sindikata i Odjeljenja za obrazovanje Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. U navedenom članu vidljiva je važnost i uloga osnivanja savjetodavnog vijeća u čijem sastavu bitnu ulogu zauzimaju predstavnici poslodavaca kako bi se uskladila upisna politika u srednje škole Brčko distrikta.

I pored navedenog, učešće poslodavaca je na dosta niskom nivou, ili se zasniva na kratkoročnim interesima koji se uglavnom ne poklapaju sa razvojnim planom škola.

U informaciji navode da se u Brčkom distriktu već četvrtu godinu realizuje projekat „Program usklađivanja tržišta rada i sistema obrazovanja - karijerno usmjeravanje i savjetovanje“, čiji je inicijator nevladina organizacija Omladinski centar – Vermont, a aktivni partneri u projektu su:

Odjeljenje za obrazovanje, Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu i Zavod za zapošljavanje Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Omladinski centar - Vermont organizuje Sajam za zapošljavanje i obrazovanje koji je namijenjen učenicima završnih razreda osnovnih škola, kao i učenicima srednjih škola, na kojem imaju priliku da se informišu o izboru zanimanja/struke. Na pomenutom sajmu promovišu se dobre strane stručnog obrazovanja i zanimanja ali je upis u trogodišnja zanimanja i dalje nedovoljan. Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine izdvojila je sredstva za stimulaciju pet odjeljenja deficitarnih zanimanja dodijelivši im stipendiju u visini od 100,00KM po učeniku kako bi stimulisali zanimanja za kojima je iskazan interes i potreba tržišta rada lokalne zajednice.

U školskoj 2020/21. godini uvedena su nova zanimanja u JU Poljoprivrednoj i medicinskoj školi: Kozmetički tehničar, u JU Tehničkoj školi: Mašinski tehničar programer na CNC mašinama i u JU Gimnaziji „Vaso Pelagić“: Muzički izvođač, Instrumentalist i Muzički saradnik – Teoretičar.

U srednjim stručnim školama praktična nastava se odvija jednim dijelom u školskim radionicama a jednim dijelom u radnim prostorima pravnih subjekata ili kod privatnih poslodavaca. Mišljenja su da učenje zasnovano na radu ili dualno obrazovanje jeste nešto čemu treba težiti ali treba i osigurati osnovne pretpostavke za takav vid učenja u smislu finansijske potpore i poslodavcima i učenicima.

Razvoj preduzetničkih i digitalnih vještina zastupljen je kroz redovne nastavne predmete: osnove preduzetništva, informatika, predmeti za programiranje i programima auto CAD. Putem navedenih predmeta teži se boljem korištenju inovativne tehnologije za podučavanje i učenje, razvijanje digitalnih kompetencija i vještina za digitalnu transformaciju. Razvoj preduzetničkih i digitalnih vještina učenici mogu koristiti za bolju analizu podataka, pristup raznolikosti informacija i dodatno osnažiti i povećati kvalitet srednjeg stručnog obrazovanja.

Nastavni planovi i programi koji se koriste u obrazovnom sistemu srednjih stručnih škola Brčko distrikta zasnovani su na ishodima učenja i modularni su.

U srednjim školama Brčko distrikta nije rađena interna i eksterna evaluacija, ali je sproveden stručno pedagoški nadzor. JU Poljoprivredna škola je učestvovala u programu obuke za eksternu evaluaciju ali projekat nije zaživio iz razloga što mu nije osigurana samoodrživost.

IV Aktivnosti Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine u oblasti stručnog obrazovanja i obuke

U oblasti obrazovanja prioriteta u 2022. godini su bili koordinacija reformskih procesa s nadležnim obrazovnim i drugim institucijama u Bosni i Hercegovini, unapređenje oblasti obrazovanja i mladih, harmonizacija planova entitetskih tijela vlasti na osnovu provedbe okvirnih zakona i razvijanja nedostajućih strateških dokumenata, te nastavak saradnje na međunarodnom planu u oblasti obrazovanja i mladih, a u cilju dostizanja EU standarda i ubrzanja procesa evropskih integracija u ovim oblastima.

Shodno opredjeljenju obrazovnih vlasti u Bosni i Hercegovini za transformaciju obrazovanja, koja, između ostalog, ima za cilj podizanje kvalitete, osiguranje jednakog pristupa obrazovanju, ali i unapređenje procesa digitalizacije u obrazovanju, Ministarstvo je aktivno učestvovalo u procesima izrade „Osnovnih tehničkih standarda za informaciono-komunikacijske tehnologije u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini“, te „Smjernica za unapređenje nastave putem interneta i kombinovane nastave za obrazovne sisteme u Bosni i Hercegovini u kontekstu kvalitetnog inkluzivnog obrazovanja“.⁷

Pomenuti dokumenti imaju za cilj pružanje preporuka obrazovnim institucijama za izvođenje online i kombinovane nastave, ali i postepene digitalizacije obrazovanja. Navedeni dokumenti su izrađeni u okviru projekta pod nazivom „Osmislimo obrazovanje ponovo! – Kreiranje kvalitetnijeg obrazovanja za djecu tokom i nakon COVID-19 krize“, koji su zajednički proveli UNICEF, UNESCO, Međunarodna organizacija za rad (ILO) u Bosni i Hercegovini, te UN organizacija volontera (UNV).“

U referentnom periodu Ministarstvo je koordinisalo novi ciklus tzv. Torinskog procesa (analiza stručnog obrazovanja i obuke), koji implementira Evropska trening fondacija (ETF). U saradnji sa nadležnim obrazovnim vlastima i drugim relevantnim partnerima izrađen je izvještaj za Torinski proces koji će dati sveobuhvatan pregled učinkovitosti sistema stručnog obrazovanja i obuke u kontekstu stvaranja prilika za cjeloživotno učenje. Forma izvještavanja za Torinski proces od ovog ciklusa je značajno promijenjena, te se odvija u dvije faze: praćenje učinka sistema stručnog obrazovanja i obuke u perspektivi cjeloživotnog učenja (Faza 1) i revizija politika za cjeloživotno učenje (Faza 2). Nakon uspješno okončane Faze 1, relevantni akteri iz oblasti obrazovanja opredijelili su se i za učešće u Fazi 2 čiji fokus će biti učenje temeljeno na radu. Realizacija ove aktivnosti planirana je za drugu polovinu 2023. godine.

⁷ Dokument je objavljen na [stranici Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine](#), a aktom od 16.11.2022. godine je dostavljen nadležnim obrazovnim vlastima na znanje i postupanje.

U saradnji sa međunarodnim partnerima u Bosni i Hercegovini uzeto je učešće u aktivnostima provođenja konsultacija sa predstavnicima nadležnih obrazovnih vlasti, akademske zajednice i nevladinog sektora s ciljem pripreme izvještaja u vezi sa inicijativom UN-a "Transformacija obrazovanja". Usvojena je Izjava predanosti transformaciji obrazovanja nadležnih ministara obrazovanja u Bosni i Hercegovini, u kojoj su definisani pravci transformacije obrazovanja, a kako bi se omogućilo kvalitetno, inkluzivno i dostupno obrazovanje svoj djeci i mladima u Bosni i Hercegovini.

Nastavljena je implementacija IPA projekata, koordinacija institucija i učešće u procesu programiranja IPA II⁸, u okviru koje su pripremljeni projektni zadaci IPA 2019, u ukupnoj vrijednosti 6,6 miliona eura. U okviru IPA 2019 programirana su dva projekta. Jedan od projekata u vrijednosti od 5,6 miliona eura se odnosi na dalji razvoj srednjeg stručnog obrazovanja i obuke (uključujući i poboljšanje infrastrukture 20 srednjih stručnih škola), dok se drugi projekat u vrijednosti od milion eura odnosi na poboljšanje kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i obuke.

Također, uz finansijsku podršku međunarodnih partnera izrađena je web platforma na kojoj su predstavljeni projekti iz oblasti srednjeg stručnog obrazovanja i donatori koji su uključeni u finansiranje ovog nivoa obrazovanja, a koja će početkom 2023. godine biti predata Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine na administriranje.

Uspostavljena je administrativna baza podataka i operativna je od oktobra 2022. godine. Aplikacija se nalazi na serveru e-vlade i služi za elektronsko prikupljanje podataka. Na ovaj način će proces izvještavanja prema međunarodnim institucijama i tijelima biti brži i kvalitetniji. Sve institucije nadležne za obrazovanje u Bosni i Hercegovini, iako samostalni u pogledu kreiranja politika obrazovanja, imaju obavezu godišnjeg izvještavanja o aktivnostima iz svoje nadležnosti, koje se vežu za preuzete međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine, te za koordinacijsku funkciju Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine. Također, ovaj elektronski pristup prikupljanja podataka će omogućiti i nadležnim obrazovnim vlastima da prate, evaluiraju i unapređuju svoje procese u obrazovanju i razvijaju obrazovne politike.

Imajući u vidu organizaciju obrazovnog sektora, koja se zasniva na ustavnom uređenju Bosne i Hercegovine, u svrhu realizacije predloženih zaključaka koje donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u povodu razmatranja ove informacije, nije potrebno izdvajanje dodatnih sredstava iz Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

⁸ IPA II obuhvata period od 2014. do 2020. godine.

Bosna i Hercegovina
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Bosna i Hercegovina
VIJEĆE MINISTARA
Generalni sekretarijat

Bosna i Hercegovina
VIJEĆE MINISTARA
Генерални секретаријат

Bosnia and Herzegovina
COUNCIL OF MINISTERS

Секретаријат

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА
САРАЈЕВО

Broj: 05-07-1-425-13/24
Sarajevo, 25. 3. 2024. godine

ПРИМЉЕНО:	Класификациона ознака	Редни број	Број прилога
05-359-165		165	28

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BOSNE I HERCEGOVINE
- n/r tajnika Ministarstva -
Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo

PREDMET: Zaključak Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, *dostavlja se*

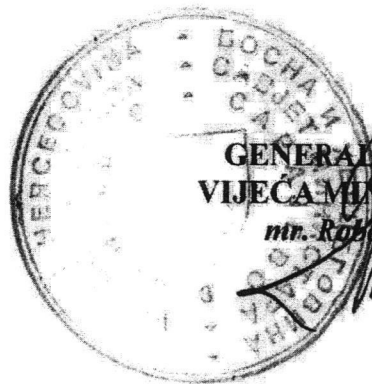
Poštovani,

U pritvku vam dostavljamo Zaključak broj: **05-07-1-425-13/24** sa 40. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održane 26. 2. 2024. godine, koji se odnosi na 13. točku dnevnog reda.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

- naslovu
- u spis broj: 05-07-5-3239/23
- a/a

GENERALNI TAJNIK
VIJEĆA MINISTARA BiH

mr. Robert Vidović

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), članka 54. stavka (1) točke b) i članka 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 40. sjednici, održanoj 26. 2. 2024. godine, pod točkom 13, donijelo je

ZAKLJUČAK

- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine razmotrilo je Informaciju o provedbi Okvirnog zakona o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu - NOVI TEKST te s tim u vezi zaključilo:
 - usvaja se Informacija o provedbi Okvirnog zakona o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu - NOVI TEKST;
 - Vijeće ministara Bosne i Hercegovine poziva nadležne obrazovne vlasti Srednjobosanskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Kantona 10 da ulože dodatne napore kako bi usvojili i implementirali vlastite zakone o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci usklađene s Okvirnim zakonom o srednjem strukovnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini;
 - zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine da Informaciju o provedbi Okvirnog zakona o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu, sa zaključcima, dostavi nadležnim entitetskim i kantonalnim ministarstvima obrazovanja i skupštinama, Odjelu za obrazovanje u Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao i Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine te Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine;
 - zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine da u suradnji s nadležnim institucijama svih razina vlasti pripremi i Vijeću ministara dostavi informaciju o efektima primjene okvirnih zakona iz oblasti obrazovanja, s obzirom na protek vremena i svrhe od trenutka donošenja do danas.
- Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja i neće se objavljivati u Službenom glasniku BiH.

Broj: 05-07-1-425-13/24
Sarajevo, 26. 2. 2024. godine

M. P.

Predsjedateljica
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Borjana Krišto

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), člana 54. stava (1) tačke b) i člana 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 40. sjednici, održanoj 26. 2. 2024. godine, pod tačkom 13, donijelo je

ZAKLJUČAK

- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine razmotrilo je Informaciju o provedbi Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu - NOVI TEKST te u vezi s tim zaključilo:
 - usvaja se Informacija o provedbi Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu - NOVI TEKST;
 - Vijeće ministara Bosne i Hercegovine poziva nadležne obrazovne vlasti Srednjobosanskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Kantona 10 da ulože dodatne napore kako bi usvojili i implementirali vlastite zakone o srednjem stručnom obrazovanju i obuci usklađene s Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini;
 - zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine da Informaciju o provedbi Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu, sa zaključcima, dostavi nadležnim entitetskim i kantonalnim ministarstvima obrazovanja i skupštinama, Odjelu za obrazovanje u Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao i Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine te Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine;
 - zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine da u saradnji s nadležnim institucijama svih nivoa vlasti pripremi i Vijeću ministara dostavi informaciju o efektima primjene okvirnih zakona iz oblasti obrazovanja, s obzirom na protek vremena i svrhe od trenutka donošenja do danas.
- Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja i neće se objavljivati u „Službenom glasniku BiH“.

Broj: 05-07-1-425-13/24
Sarajevo, 26. 2. 2024. godine

M. P.

Predsjedavajuća
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Borjana Krišto

На основу члана 17 Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 и 24/08), члана 54 става (1) тачке б) и члана 56 Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 22/03) Савјет министара Босне и Херцеговине на 40. сједници, одржаној 26. 2. 2024. године, под тачком 13, донио је

ЗАКЉУЧАК

1. Савјет министара Босне и Херцеговине размотрио је Информацију о провођењу Оквирног закона о средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини за 2022. годину - **НОВИ ТЕКСТ** те с тим у вези закључио:
 - усваја се Информација о провођењу Оквирног закона о средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини за 2022. годину - **НОВИ ТЕКСТ**;
 - Савјет министара Босне и Херцеговине позива надлежне образовне власти Средњобосанског кантона, Херцеговачко-неретванског кантона и Кантона 10 да уложе додатне напоре како би усвојили и имплементирали властите законе о средњем стручном образовању и обуци усклађене с Оквирним законом о средњем стручном образовању у Босни и Херцеговини;
 - задужује се Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине да Информацију о провођењу Оквирног закона о средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини за 2022. годину, са закључцима, достави надлежним ентитетским и кантоналним министарствима образовања и скупштинама, Одјељењу за образовање у Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, као и Скупштини Брчко дистрикта Босне и Херцеговине те Агенцији за предшколско, основно и средње образовање Босне и Херцеговине;
 - задужује се Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине да у сљадњи с надлежним институцијама свих нивоа власти припреми и Савјету министара достави информацију о ефектима примјене оквирних закона из области образовања, с обзиром на протек времена и сврхе од тренутка доношења до данас.
2. Овај закључак ступа на снагу даном доношења и неће се објављивати у Службеном гласнику БиХ.

Број: 05-07-1-425-13/24
Сарајево, 26. 2. 2024. године

Предсједавајућа
М. П. Савјета министара Босне и Херцеговине
Борјана Кришто

